

Παλαιοί Δωδεκανήσιοι Εκκλησιαστικοί Μουσικοί

Γεώργιος Χατζηθεόδωρου *

maistwr@gmail.com

Η εισήγηση θα επικεντρωθεί αποκλειστικά σε μελουργούς, ψάλτες και θεωρητικούς της εκκλησιαστικής μας μουσικής, από των παλαιών χρόνων έως και τον 19^ο αιώνα, που κατάγονται ή έδρασαν στο δωδεκανησιακό χώρο και μας παρέδωσαν επώνυμο έργο. Για τους εκκλησιαστικούς μουσικούς του δωδεκανησιακού χώρου οι γνώσεις μας είναι ελάχιστες. Από τη μέχρι σήμερα έρευνα στους μουσικούς χειρόγραφους κώδικες και την έντυπη παράδοση διαπιστώνεται ότι σε σχέση με άλλους τόπους του ελλαδικού χώρου, η συμμετοχή των Δωδεκανησίων στο σύνολο της μουσικής δημιουργίας μπορεί να είναι μικρή σε αριθμούς αναφοράς, αλλά όμως είναι σημαντικότερη ως προς την ποιότητά της. Από την παραπάνω διαπίστωση γεννάται εύλογο ερώτημα εάν και κατά πόσο υπήρξε άνθιση της βυζαντινής μουσικής και στο δωδεκανησιακό χώρο, αντίστοιχη με εκείνη της Κρήτης και της Κύπρου. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειώσω ότι δεν αναφέρεται πουθενά δωδεκανησιακό μουσικό-ψαλτικό ιδίωμα, σε αντίθεση με άλλες περιοχές, όπου συναντούμε ύφος αγιοσοφίτικο, πολιτικό, αγιορείτικο, αθηναϊκό, επτανησιακό κ.α. Αν όμως λάβουμε υπ' όψη μας τη μεταγενέστερη, ακόμα και τη σημερινή υψηλή προφορική ψαλτική παράδοση που υπάρχει στα νησιά μας, ίσως έχουμε την απάντηση. Κατά τη γνώμη μου, υπήρξε από παλιά αντίστοιχη άνθιση της εκκλησιαστικής μουσικής και στο δωδεκανησιακό χώρο, πλην δεν διαμορφώθηκε ξεχωριστό ύφος· πιθανά γιατί λόγω της μεγάλης προσκόλλησης των νησιών μας στο ψαλτικό ύφος της Κωνσταντινούπολης και της Σμύρνης. Αυτό πιθανώς να είναι και η αφορμή που η μουσικολογική έρευνα δεν έχει συναντήσει, τουλάχιστον μέχρι σήμερα, γραπτή αναφορά για ιδιαίτερο δωδεκανησιακό ψαλτικό ύφος, αν και στην ουσία, όπως εγώ διακρίνω, υπάρχει.

---

* Γεννήθηκε στην Αθήνα στις 28.10.1940 αλλά μεγάλωσε στην Κάλυμνο. Έλαβε πτυχίο Ιεροψάλτου, δίπλωμα Μουσικοδιδασκάλου και Φούγκας. Διορίστηκε ως καθηγητής μουσικής στην Μέση Εκπαίδευση, και από το 1985 υπηρέτησε σε Γυμνάσια της Καλύμνου από όπου και συνταξιοδοτήθηκε, ως γυμνασιάρχης. Ίδρυσε Σχολές Μουσικής στην Πάτμο, τα Χανιά και στην Κάλυμνο. Από το 1985 μέχρι σήμερα ψάλλει στον ιερό ναό της Παναγίας Κεχαριτωμένης Χώρας Καλύμνου. Το 1985 ίδρυσε τη Δημοτική Χορωδία Καλύμνου την οποία διευθύνει μέχρι σήμερα, και η οποία έχει παρουσιαστεί σε πολλές πόλεις της Ελλάδας και το εξωτερικό. Επίσης μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Αναγνωστηρίου Καλύμνου «Αι Μούσαι», συνεχώς από το 1975 και σημερινός αντιπρόεδρος του. Μαθητές του διακρίνονται σήμερα ως καθηγητές δημόσιοι λειτουργοί, ιεροψάλτες και μουσικοί. Συνέγραψε πολλά βιβλία σχετικά με την εκκλησιαστική και τη δημοτική μας μουσική, καθώς και άλλα λαογραφικού ενδιαφέροντος. Επίσης συνέθεσε και ολοκληρωμένα μουσικά έργα, ορατόρια, ωδές και διάφορα τραγούδια για χορωδία. Έχει τιμηθεί με το Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών για το βιβλίου του «Τραγούδια και σκοποί στην Κάλυμνο» και το Πανδωδεκανησιακό Βραβείο «Δημοσθένη Χαβιαρά» για το βιβλίο του « Τραγούδια και σκοποί στην Κω». Το 2008 το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως τον τίμησε με το οφφίκιο του Αρχοντα Μαΐστορα της Αγίας του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας. Επίσης έχει τιμηθεί από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Δωδεκανήσου για την προσφορά του στα Γράμματα και τον Πολιτισμό της Δωδεκανήσου, το Δήμο Καλυμνίων, καθώς και από πολλούς άλλους φορείς, Μητροπόλεις, Δήμους, Πολιτιστικούς Συλλόγους κλπ.